

V.NONE

ਸ੍ਰੀ ਸੰਜੇ ਠਾਕਰੇ ਅਤੇ ਹੋਰ
ਬਨਾਮ
ਮਾਰਚ 7, 1995

[ਕੇ. ਰਾਮਾਸਵਾਮੀ ਅਤੇ ਬੀ.ਐਲ. ਹੰਸਰੀਆ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ]

ਸੇਵਾ ਕਾਨੂੰਨ

ਸੀਨੀਅਰਿਟੀ—ਸਹਾਇਕ ਕੰਜਰਵੇਟਰ ਆਫ ਫਾਰੈਸਟਸ—ਸਿੱਧੇ ਭਰਤੀਆਂ—ਪ੍ਰੋਮੋਟੀਜ਼—ਕੋਟਾ ਨਿਯਮ—ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸਿੱਧੀ ਭਰਤੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ—ਰਾਜ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਕਾਰਨ—ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਵੱਲੋਂ ਰੱਦ—ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ—ਫੈਸਲਾ ਕੋਟਾ ਨਿਯਮ 'ਟੁੱਟਿਆ ਨਹੀਂ ਸੀ—ਪ੍ਰੋਮੋਟੀਜ਼ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਨਿਯਮ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਰਥਾਤ ਇਤਫਾਕੀ—ਇਤਫਾਕੀ ਪ੍ਰੋਮੋਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਤੋਂ ਸੀਨੀਅਰਿਟੀ ਨਹੀਂ ਗਿਣੀ ਜਾ ਸਕਦੀ—ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਹਦਾਇਤਾਂ—ਰਾਜ ਵੱਲੋਂ ਵਿਚੋਲਣ—ਨਿੰਦਾ ਦੀ ਗਈ।

ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਫਾਰੈਸਟ ਸਰਵਿਸ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਕ ਕੰਜਰਵੇਟਰ ਆਫ ਫਾਰੈਸਟਸ ਦੇ ਕੈਡਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਿੱਧੇ ਭਰਤੀਆਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਮੋਟੀਜ਼ ਵਿਚਕਾਰ ਸੀਨੀਅਰਿਟੀ ਦੇ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਰਾਜ ਅਤੇ ਕੁਝ ਪ੍ਰੋਮੋਟੀਜ਼ ਨੇ ਰਾਜ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਅੱਗੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸੇਵਾ ਨਿਯਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਤੈਅ ਕੋਟਾ ਨਿਯਮ ਟੁੱਟ ਗਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਪ੍ਰੀ-ਭਰਤੀ ਟ੍ਰੇਨਿੰਗ ਸੁਵਿਧਾ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਫਾਰੈਸਟ ਸਰਵਿਸ (ਭਰਤੀ) ਨਿਯਮ, 1966 ਦੀ ਲੋੜ ਕਾਰਨ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਸਿੱਧੀ ਭਰਤੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਰਾਜ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦਿਆਂ ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਦੇਖਦਿਆਂ ਕਿ ਰਾਜ ਵੀ ਚੁੱਪ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪ੍ਰੋਮੋਸ਼ਨ ਇਤਫਾਕੀ ਸਨ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਸਿੱਧੇ ਭਰਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕੋਟਾ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਿਆਂ ਆਪਸੀ ਸੀਨੀਅਰਿਟੀ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ।

ਇਸ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਅਤੇ ਕੁਝ ਪ੍ਰੋਮੋਟੀਜ਼ ਵੱਲੋਂ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ (i) ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸਿੱਧੀ ਭਰਤੀ ਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਰਾਜ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ; (ii) ਪ੍ਰੋਮੋਟੀਜ਼ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਅਸਥਾਈ ਸੇਵਾ ਨੂੰ ਸੀਨੀਅਰਿਟੀ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਵਿੱਚ ਗਿਣਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ; (iii) ਪ੍ਰੋਮੋਟੀਜ਼ ਨੂੰ ਇਤਫਾਕੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਯੁਕਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ; ਅਤੇ (iv) ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਿੱਧੇ ਭਰਤੀਆਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਮੋਟੀਜ਼ ਵਿਚਕਾਰ ਅਨੁਪਾਤ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਹਦਾਇਤਾਂ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਵਿਧਾਨਿਕ ਬਲ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਰਾਜ ਤੈਅ ਕੀਤੇ ਅਨੁਪਾਤ ਤੋਂ ਵਿਚੋਲਣ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ।

ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਦਿਆਂ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ

ਫੈਸਲਾ : 1. ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 136 ਅਧੀਨ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਨਜ਼ਰੀਆ ਇੰਨਾ ਗੈਰ-ਵਾਜਬ ਸੀ ਕਿ ਉਸੇ ਨਾਲ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲਾ ਉਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿ ਕੋਟਾ ਨਿਯਮ ਟੁੱਟ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਪ੍ਰੋਮੋਟੀਜ਼ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਨੂੰ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸਮੱਗਰੀ ਪ੍ਰੋਮੋਟੀਜ਼ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰੋਮੋਸ਼ਨਾਂ ਅਚਾਨਕ ਨਹੀਂ ਸਨ।

ਕੇਸ਼ਵ ਚੰਦਰ ਜੋਸ਼ੀ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ, [1992] ਸੁਪਲ. 1 272; ਏ.ਐਨ. ਸ਼ੇਰਗਲ ਬਨਾਮ ਆਰ.ਆਰ. ਸ਼ੇਰਗਲ, [1992] ਸੁਪਲ. 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 304; ਏ. ਜਨਾਰਧਨਾ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ, [1983] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 601

ਅਤੇ ਨਰੋਂਦਰ ਚੱਢਾ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ, [1986] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 157, ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਅਖੋਰ ਨਾਥ ਦੇਯ ਅਤੇ ਹੋਰ, [1993] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 371 ਅਤੇ ਸਿੱਧ ਭਰਤੀ ਕਲਾਸ-II ਇੰਜੀ. ਅਫਸਰ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ, ਏ.ਆਈ.ਆਰ. (1990) ਐਸ.ਸੀ. 1607, ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ।

2. ਰਾਜ ਨੇ ਅਨੁਪਾਤ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਇਹ ਰਾਜ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਹਦਾਇਤਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਬਲ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਨਾਲ ਵਿਚੋਲਣ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਸਿਵਲ ਅਪੀਲੇਟ ਜੁਰਿਸਡਿਕਸ਼ਨ: ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 3364 ਅਤੇ 3365 ਦੇ 1995।

28.10.94 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵਾਲੇ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ, ਨਾਗਪੁਰ ਵਿੱਚ ਟੀ. ਏ. ਨੰਬਰ 1275/92 (ਡਬਲਿਊ.ਪੀ ਨੰਬਰ 743/90) ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ।

ਐਮ.ਸੀ. ਭੰਡਾਰੇ, ਐਸ.ਕੇ. ਧੋਲਕੀਆ ਅਤੇ ਵੀ.ਐਨ. ਗਣਪਤੇ, ਐਸ.ਐਮ. ਯਾਦਵ, ਐਸ. ਭਾਸਮੇ, ਐਚ. ਵਾਹੀ ਅਤੇ ਉਦੈ ਉਮੇਸ਼ ਦਲਿਤ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ।

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸੀ:

ਹੰਸਾਰੀਆ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ। ਸਿੱਧ ਭਰਤੀਆਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਮੋਟੀਜ਼ ਵਿਚਕਾਰ ਲਗਾਤਾਰ ਵਾਧੂ ਵਰੀਅਤਾ ਦੇ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਹੱਲ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਜੋ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਫਾਰੈਸਟ ਸਰਵਿਸ, ਕਲਾਸ- II ਦੇ ਕੈਡਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ।

2. ਦੋ ਸਿੱਧ ਭਰਤੀਆਂ ਨੇ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ... ਨਾਗਪੁਰ ਬੈਂਚ, ਕੁਝ ਪ੍ਰੋਮੋਟੀਜ਼ ਦੀ ਵਰੀਅਤਾ ਬਾਰੇ ਆਪਣੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹੋਏ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਜਾਂਚਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਦੋ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਕੇ ਉਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਟਾ ਨਿਯਮ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਨਾਖੁਸ਼, ਰਾਜ ਅਤੇ ਕੁਝ ਪ੍ਰੋਮੋਟੀਜ਼ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ।

3. ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸੇਵਾ ਨਿਯਮ ਨੇ ਪ੍ਰੋਮੋਟੀਜ਼ ਅਤੇ ਸਿੱਧੇ ਭਰਤੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ 1:1 ਦਾ ਕੋਟਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਕੋਟੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਯੁਕਤੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਅਸਲ ਵਿਵਾਦ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਟਾ ਨਿਯਮ ਟੁੱਟ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਦਾ ਪੱਖ ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਨੇ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਦੂਜੇ, ਕੀ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੋਮੋਸ਼ਨ ਅਚਾਨਕ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨਿਕ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਡਾਇਰੈਕਟ ਰਿਕਰੂਟ ਕਲਾਸ-II ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਅਫਸਰਾਂ ਦੀ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਏਅਰ (1990) ਆਰ.ਸੀ. 1607 ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸੀਨੀਅਰਿਟੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰੋਮੋਸ਼ਨ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਤੋਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

4. ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਪਹਲੂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਪਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਰਾਜ ਨੇ 10 ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਲੰਬੀ ਅਵਧੀ ਲਈ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਪੋਸਟਾਂ 'ਤੇ ਸਿੱਧੀ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਦੋ ਕਾਰਨ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਇਸੇ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 22 ਵਿੱਚ ਨਿਪਟਾਇਆ ਹੈ। ਪਹਿਲੇ ਕਾਰਨ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਜੋ ਕਿ ਅਸਿਸਟੈਂਟ ਕੰਜਰਵੇਟਰ ਆਫ ਫਾਰੈਸਟਸ ਲਈ ਪ੍ਰੀ-ਭਰਤੀ ਟ੍ਰੇਨਿੰਗ ਸੁਵਿਧਾ ਦੀ ਗੈਰ-ਉਪਲਬਧਤਾ ਸੀ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਇਹ ਕਾਰਨ ਸਤਹੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਰਾਜ ਨੇ ਇਹ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਲਿਆਇਆ ਕਿ ਟ੍ਰੇਨਿੰਗ ਲਈ ਕਿੰਨੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ ਅਤੇ ਕਿੰਨੀਆਂ ਨੂੰ ਅਲਾਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਦੂਜਾ ਕਾਰਨ ਭਾਰਤੀ ਫਾਰੈਸਟ ਸਰਵਿਸ (ਭਰਤੀ) ਨਿਯਮ, 1966 ਦਾ 1970 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਭਾਰਤੀ ਫਾਰੈਸਟ ਸਰਵਿਸ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਭਰਤੀ ਨੂੰ ਰਾਜ ਫਾਰੈਸਟ ਸਰਵਿਸ ਤੋਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ

ਲੇੜੀਂਦਾ ਸੀ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਅਜਿਹਾ ਸੀ, ਪਰ ਇਹ 1970 ਦਾ ਸਾਲ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਸਮਝਣਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕਿਉਂ ਸਿੱਧੀ ਭਰਤੀਆਂ 1981 ਤੱਕ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ।

5. ਸ੍ਰੀ ਧੋਲਕੀਆ, ਜੋ ਕੁਝ ਪ੍ਰੋਮੋਟੀਜ਼ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸਨ, ਨੇ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਸਮੇਂ ਸਿਰ 'ਤੇ ਸਿੱਧੀ ਭਰਤੀ ਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਭਾਰ ਨਾ ਦੇਣਾ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਪੱਖ ਦੀ ਅਸਵੀਕਾਰਤਾ ਲਈ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਨੋਟ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਸੀਂ ਨਹੀਂ ਸੋਚਦੇ ਜੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 136 ਅਧੀਨ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਸਾਡੇ ਨੂੰ ਇਹ ਵਰਣਨ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਵੇਗੀ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਨਜ਼ਰੀਆ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਨੁਚਿਤ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਪੈਂਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲਾ ਇਸ ਬਾਰੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਕੋਟਾ ਨਿਯਮ ਟੁੱਟ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਕੇਸਵ ਚੰਦਰ ਜੋਸ਼ੀ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ, [1992] ਸੁਪ. 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 272 ਅਤੇ ਏ.ਐਨ. ਸ਼ੇਲਗਾਵ ਬਨਾਮ ਆਰ.ਆਰ. ਸ਼ੀਓਰਨ, [1992] ਸੁਪ. 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 304 ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ, ਜੋ ਕਿ ਤਿੰਨ-ਜੱਜ ਅਤੇ ਦੋ-ਜੱਜ ਬੈਂਚਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਫੈਸਲੇ ਹਨ। ਦੋਵੇਂ ਮਾਮਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਪ੍ਰੋਮੋਸ਼ਨਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਨ ਜੋ ਕੋਟੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਨ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰੋਮੋਸ਼ਨ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ, ਪ੍ਰੋਮੋਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਅਚਾਨਕ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ; ਇਹ ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਚਾਨਕ ਪ੍ਰੋਮੋਸ਼ਨਾਂ ਦੀਆਂ ਤਾਰੀਖਾਂ ਤੋਂ ਸੀਨੀਅਰਿਟੀ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਗਿਣਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਮਾਮਲੇ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਉਸ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਰਾਜ ਨੇ ਨਿਯਮ ਬਣਾਏ, ਇਸ ਨੂੰ ਅੱਖਰ ਅਤੇ ਆਤਮਾ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ; ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਣਗਹਿਲੀ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰਕ ਨੂੰ ਗਿਣਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ; ਇਸ ਨੂੰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਬੰਦ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

6. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਸ ਦੇ ਦੂਜੇ ਪਹਿਲੂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਸ੍ਰੀ ਭੰਡਾਰੇ, ਜੋ ਕਿ ਰਾਜ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ, ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣ ਲਈ ਬੇਚੈਨ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਤਿੰਨ-ਜੱਜ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਬਨਾਮ ਅਘੋਰੇ ਨਾਥ ਦੇ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ, [1993] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 371 ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਮੰਦੇਨਜ਼ਰ, ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲਾ ਉਹ ਸੀ ਜਿਥੇ ਪ੍ਰੋਮੋਟੀਜ਼ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੇਵਾ ਨੂੰ, ਭਾਵੇਂ ਅਸਥਾਈ ਹੋਵੇ, ਵਰੀਅਤਾ ਲਈ ਗਿਣਿਆ ਜਾਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ। ਇਸ ਸਬਮਿਸ਼ਨ ਬਾਰੇ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਦੇ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਹਨ। ਪਹਿਲੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਘੋਰੇ ਨਾਥ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਪ੍ਰੋਮੋਟੀਜ਼ ਵੱਲੋਂ ਸਿੱਧੀ ਭਰਤੀਆਂ ਉੱਤੇ ਵਰੀਅਤਾ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ; ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜਨਾਰਧਨ ਅਤੇ ਨਰੇਂਦਰ ਚੱਢਾ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਨੂੰ ਅਘੋਰੇ ਨਾਥ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਮਾਮਲੇ ਸਿੱਧੀ ਭਰਤੀਆਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਮੋਟੀਜ਼ ਵਿਚਕਾਰ ਅੰਤਰ-ਸੇ ਵਰੀਅਤਾ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਨਿਬੜਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ ਅਘੋਰੇ ਨਾਥ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਅਨੁਪਾਤ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਉੱਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇੱਥੇ ਅਸੀਂ ਅੰਤਰ-ਸੇ ਵਰੀਅਤਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਾਂ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਅਘੋਰੇ ਨਾਥ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਝਲਕ ਦਿਖਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਸਥਾਈ ਸੇਵਾ ਦਾ ਲਾਭ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਵਿੱਚ ਹੋਏ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਪ੍ਰੋਮੋਟੀਜ਼ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਨੂੰ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਵਿੱਚ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

7. ਸ੍ਰੀ ਭੰਡਾਰੇ ਦਾ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕਿ ਚਿੰਤਾ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਹਦਾਇਤਾਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤਾਕਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਰਾਜ ਅਨੁਪਾਤ ਤੋਂ ਵਿਚਲਣ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਬਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿ ਇਹ ਤੱਥਾਤਮਕ ਤੌਰ ਤੇ ਦਾਅਵਾ ਅਤੇ ਵਿਵਾਦਿਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਗਾਂਹ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ, ਰਾਜ ਨੇ ਅਨੁਪਾਤ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੁਆਰਾ ਹੋਵੇ, ਇਹ ਸੱਚਮੁੱਚ ਰਾਜ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕਹੋ ਕਿ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਵਿਧਾਨਕ ਬਲ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਇਸ ਤੋਂ ਵਿਚਲਿਤ ਹੋਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

8. ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ, ਡਾਇਰੈਕਟ ਰਿਕਰੂਟ ਕਲਾਸ-II ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਅਫਸਰਾਂ ਦੀ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਕਹੀ ਗਈ ਗੱਲ ਵੀ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਪੈਰਾ 44 ਦੇ ਉਪ-ਪੈਰਾ (B) ਵਿੱਚ ਕਹੀ ਗਈ ਗੱਲ ਦਾ ਲਾਭ ਲੈਣ ਲਈ, ਨਿਯੁਕਤੀ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਤਰੱਕੀ ਪਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸੀ।

9. ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਵੀ ਹੌਲੀ ਜਿਹਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਤਰੱਕੀ

ਪਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਇਤਫਾਕਿਆ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 17 ਵਿੱਚ ਜੋ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਉਹ ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਾ ਹੈ :

"..... ਅਸੀਂ ਇਹ ਕਹਿਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹਾਂ ਕਿ ਨਾ ਤਾਂ ਅਰਜੀਕਰਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੀ ਉਹ ਸੰਬੰਧਿਤ ਤਰੱਕੀ ਆਦੇਸ਼ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਹਨ ਜਿਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਹ ਜਾਣਨਾ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਇਤਫਾਕਿਆ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਕਤ ਅਸਾਮੀਆਂ 'ਤੇ ਤਰੱਕੀ ਪਾਏ ਗਏ ਸਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਹਨੇਰੇ ਵਿੱਚ ਹਾਂ।"

ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਹੋਰ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 18 ਵਿੱਚ ਉਲੇਖ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਵੀ ਇਸ ਗੱਲ ਬਾਰੇ ਚੁੱਪ ਸੀ ਕਿ ਤਰੱਕੀਆਂ ਇਤਫਾਕਿਆ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸਮੱਗਰੀ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਮੰਨਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ ਕਿ ਤਰੱਕੀ ਪਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਤਰੱਕੀਆਂ ਇਤਫਾਕਿਆ ਨਹੀਂ ਸਨ।

10. ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਜੇਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਖਾਰਜ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਅਸੀਂ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਖਰਚੇ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ।

ਟੀ.ਐਨ.ਏ.

ਅਪੀਲਾਂ ਖਾਰਜ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Vasu Gupta
Advocate